

Саме в такі складні періоди для молодого працівника, він потребує особливої допомоги і всілякої підтримки з боку керівників, більш досвідчених працівників та близьких йому людей.

Ефективність процесу адаптації суттєво залежить від індивідуальних властивостей самого працівника, а ефективність його діяльності залежить від рівня адаптованості. Результати адаптації впливають на формування ставлення працівника до праці, колективу, визнання встановлених правил. Від цього буде залежати психологічний стан працівника, що значною мірою впливає на ефективність виконання службових обов'язків.

Про рівень адаптації можна судити з ряду об'єктивних та суб'єктивних показників, а саме:

- до об'єктивних показників відносять: продуктивність праці, рівень кваліфікації, показники в роботі, статус працівника в даному колективі;
- до суб'єктивних показників відносять: задоволеність працею, відчуття свого росту і подальших перспектив, «тягу» до свого колективу, усвідомлення соціальної значимості своєї праці, легкість спілкування тощо.

Проте професійна адаптація не для всіх успішна. Часом незадоволеність роботою призводить до розчарувань, бажання перемістити місце роботи, а тої зовсім звільнитися з лав Національної поліції.

Таким чином, процес адаптації являється складним явищем, яке складається із багатьох процесів, незалежних один від одного.

Одержано 10.11.2017

УДК 342.71(477)«1917/1921»

Віктор Вікторович ЛАЗАРЄВ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9468-0497>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ В 1917–1921 РОКАХ

У період 1917–1921 років Україна пережила різні форми національної державності (УНР, Українська держава, ЗУНР, Кубанська НР, а також Кримська НР яка тяжіла до об'єднання на засадах автономії), але державну незалежність втримати не змогла. Українські етнічні території були розділені між СРСР, Польською Республікою, Королівством Румунія та Чехословацькою Республікою. Таким чином, Українська національно-демократична революція зазнала поразки. Ця поразка була наслідком незгуртованості політичної еліти, незавершеності процесу формування нації, відмінностей між національними та соціальними завданнями визвольного руху, його обумовленості зовнішніми політичними й насамперед військовими факторами [1, с. 5]. Однак спроби становлення держави на території сучасної України відбувалися. Зокрема, слід відзначити, що проводилися спроби визначити правовий статус населення відповідних територій, оскільки громадянство є невід'ємною частиною будь-якої держави.

Як відомо, до 1917 року термінів «Україна» та «українець» не було в офіційному вжитку в жодному із значень – географічному, адміністративному, а тим більше – державницькому. Так само не було зазначеного періоду і поняття «громадянин України». З початком Української революції 1917 – 1921 рр. прискорюється процес перетворення українського етносу на сучасну політичну націю. Вперше в історії народ отримав можливість мати своє справжнє ім'я – український, а найголовніше, у правовому полі отримав статус громадян української держави.

Вперше на українських землях громадянство держави Україна було законодавчо встановлено в добу національно-визвольних змагань. Аналіз нормативно-правових актів про громадянство свідчить, що відповідний правовий інститут формувався поступово, йому притаманні як загальні ознаки таких політико-правових документів, так і специфічні, зумовлені політико-економічними та соціальними обставинами, в яких знаходились національні уряди [2, с. 31]. Тому можна цілком справедливо стверджувати, що зазначений інститут пройшов достатньо важкий шлях процесу власного формування на теренах України.

Перш за все, зазначимо, що встановлення громадянства – важливого правового інституту української державності, фіксувалося законами національної влади. Громадянство в УНР було встановлено Законом «Про громадянство УНР» від 2 березня 1918 р. [2, с. 31; 3, с. 3; 4, с. 96]; в гетьманській державі – Законом «Про громадянство Української Держави» від 2 липня 1918 р.; за доби Директорії – «Про громадянство Української Народної Республіки» від 15 листопада 1921 р.; в ЗУНР – «Про право горожанства на Західній Області Української Народної Республіки» від 8 квітня 1919 р. [2, с. 31].

Одночасно з прийняттям законів про громадянство розроблялись інші законопроекти та політико-правові документи, які сприяли оформленню і реєстрації громадянства. Здебільшого така робота здійснювалася за доби Української Центральної Ради: 1) законопроект «Про установи для охорони інтересів українських підданих за межами Української Народної Республіки» від 21 грудня 1917 р., яким встановлювалися посади окремих консульських агентів УНР на територіях інших держав; 2) Лист Секретарства Національних Справ до Генерального Секретаріату України від 21 грудня 1917 р., в якому висловлювалося зауваження до проекту закону «Про громадянство Української Народної Республіки», щодо порядку прийняття громадянства й усунення будь-яких обмежень для його прийняття; 3) Закон «Про реєстрацію громадянства УНР» від 4 березня 1918 р., згідно з яким українським громадянам надавалась можливість офіційно оформити своє громадянство; 4) Постанова про організацію та діяльність Тимчасових Комісій для розгляду справ про українське громадянство [2, с. 32]. Таким чином, кожне державне утворення, яке утворилося на теренах сучасної України намагалося чітко визначити правовий статус населення відповідних територій. Цей статус визначався за допомогою прийняття відповідних нормативно-правових актів, зокрема на рівні законів. На законодавчому рівні чітко визначалися права і обов'язки громадян і, що достатньо важливо – встановлювалася заборона подвійного громадянства. Однак слід відзначити, що окрім законів, питанням громадянства присвячувалися ще ряд нормативно-правових актів, які безпосередньо встановлювали підстави набуття громадянства, порядок набуття і оформлення громадянства, порядок відмови від громадянства. Отже, інститут громадянства на теренах України пройшов достатньо складний шлях свого становлення, зокрема спроби його нормативно-правового регулювання відбувалися разом зі спробами становлення незалежних державних утворень на території сучасної України.

Список бібліографічних посилань

1. Нариси історії української революції 1917–1921 років : у 2 кн. Кн. 1 / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2011. 390 с.
2. Трошкіна К. Становлення і розвиток інституту громадянства в період української революції 1917–1921 рр. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/4/7.pdf> (дата звернення: 01.11.2017).
3. Копиленко О. Л. З історії законодавства про громадянство України. Київ : Парламентське вид-во, 2001. 72 с.
4. Шандала О. О. Правове регулювання громадянства в період українського державотворення 1917–1920 рр. : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2017. 221 с.

Одержано 03.11.2017

УДК 377.1

Ірина Володимирівна ЛАМАШ,

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9548-4006>;*

Маргарита Олександрівна БОНДАРЬ,

*слухач магістратури Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7962-8516>*

СПЕЦИФІКА ГОТОВНОСТІ ДО ІНОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

На сьогоднішній день зроблено вже багато висновків щодо швидких змін у сучасному світі. Україна також переживає перехідний період, що характеризується реформами в багатьох сферах,